

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ВЪРХОВЕН АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

изх. № 175
 София, 4.06.2003 г.

*175
 4.06.2003
 Д-р. Д. Димитров*

ДО

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

на

ВЪРХОВНИЯ АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД

по конст.дело No 12/2003 год.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
 СЪДИИ,

На основание чл. 18, ал. 2 от Закона за Конституционния съд и във връзка с определение от 20.05.2003 год. по конституционно дело No 12/2003 год., с което е допуснато за разглеждане по същество искането на петчленен състав на Върховния административен съд на Република България за установяване противоконституционност на чл. 1, ал. 1 от Закона за държавните такси (обн. ДВ, бр. 104/28.12.1951 год., изм. ДВ бр. 55/1991 год. и бр. 100/1996 год.), в частта му, с която на Министерски съвет е делегирано правомощието да одобрява тарифи, които да определят размера на дължимите държавни такси и на чл. 8, ал. 2 от Закона за кадастъра и имотния регистър

(обн. ДВ, бр. 34/25.04.2000 год., в сила от 01.01.2001 год.), изразяваме следното становище по същността на искането:

Предмет на разглеждане са две законови разпоредби, с които на Министерски съвет се делегира правомощието да одобрява тарифи, с които се определят размерите на таксите, които следва да се заплащат от заинтересованите лица за определени дейности, извършвани от публичната администрация.

Като възмездни парични вземания таксите се дължат за извършването на определени услуги, дейности или издаване на документи от органи, на които е възложено осъществяването на различни държавни функции. Без съмнение таксите, както и данъците са вид публични държавни вземания, за които важи конституционно регламентирания принцип за предварителната определеност на публичните задълженията. Както Конституционният съд нееднократно е посочвал в своите решения (Решение No 2/30.03.2000 год. по конст. д. No 2/2000 год.; Решение No 3/09.02.1996 год. по конст. д. No 2/1996 год.; Решение No 6/19.03.1998 год. по конст. д. No 4/1998 год.) това изискване съответства на конституционно оправданите очаквания на гражданите и другите правни субекти, подчинени на властта на държавата, за определяемост на отношенията, в които встъпват с държавата и за сигурност на гражданския обмен. Именно затова конституционният законодател изрично е предвидил в разпоредбата на чл. 60, ал. 1 от Конституцията на Република България, че данъците и таксите следва да са определени със закон, за да възникне задължение за гражданите да ги заплащат. Изискването за законова регламентация се отнася до всички елементи, влияещи върху размера на съответното публично вземане (данък или такса). За таксите това са основанието за заплащане (съответната услуга или действие, осъществявано от органи, на които е възложено осъществяване на държавни функции), размерът или конкретните показатели, чрез които се определя размера на съответната такса.

Законите са нормативни актове с висша юридическа сила. Всички други актове следва да се издават или приемат в съответствие, въз основа или в изпълнение на разпоредбите на

закона. Тъй като със законите се регламентират първично, при спазване изискванията на Конституцията, основни обществени отношения, именно на Народното събрание като единствен законодателен орган е възложено да приема този вид нормативни актове (чл. 62 и чл. 86, ал. 1 от Конституцията). Конституционната уредба на законодателната дейност изхожда от неприемането на идеята за “делегирано законодателство”. Това означава, че Министерския съвет не може да бъде упълномощаван от Народното събрание да приема актове със силата на закони. Ето защо, всеки един акт, издаден от Министерския съвет на основание такова “преупълномощаване” от страна на Народното събрание, макар и облечено в правната форма на закон, би бил противоконституционен и нищожен, тъй като е издаден от некомпетентен орган, при противоречие с изрична конституционна регламентация. Следва да се отбележи, че изброяването на някои от правомощията на Народното събрание, предвидени в чл. 84 и чл. 85 от Конституцията, не е изчерпателно. Нещо повече, конституционните разпоредби не съдържат изчерпателен списък на областите от обществения живот, подлежащи на законодателна уредба. Същевременно обаче, по всеки един въпрос, за който е предвидено, че правната регламентация става с нормативен акт с висша сила (закон), единствено компетентно да се произнесе е Народното събрание и в този смисъл неговата компетентност в тази материя е изключителна.

Съгласно изложеното, таксата може да съществува само когато е установена по основание и размер със закон, приет от Народното събрание като единствения компетентен орган да издава такива нормативни актове. Създадените с други нормативни актове правни уредби за плащане на такси са неконституционносъобразни.

С атакуваната разпоредба от Закона за държавните такси (чл.1, ал. 1) на Министерския съвет е предоставено правомощието да определи един от елементите на дължимите такси за ползване на услугите на държавни органи, учреждения и бюджетни организации, а именно размерът. Т.е в тази разпоредба е предвидена възможността Министерски съвет да из земе и да

регламентира по първичен начин една материя, която законодателят изрично е предоставил на Народното събрание (чл. 60, ал. 1 от Конституцията). Такова упълномощаване означава нарушаване на забраната за “делегирано законодателство”, която както бе посочено, е възприета като водещо конституционно начало. Именно затова нормата, позволяваща на Министерския съвет да регламентира с подзаконов акт (каквото е всяко едно постановление, с което се одобряват тарифи, определящи размера на дължимите такси) по първичен начин основни обществени отношения, които би следвало да са уредени със закон е неконституционнoсьобразна. Именно такава норма е разпоредбата на чл. 1, ал. 1 от Закона за държавните такси.

Подобно правомощие в полза на Министерски съвет предвижда и разпоредбата на чл. 8, ал. 2 от Закона за кадастъра и имотния регистър. По сходен начин на висшия орган на изпълнителната власт е възложено да определи с подзаконов нормативен акт един от елементите на таксите, събирани за услуги и дейности, извършвани във връзка с воденето и ползването на кадастъра и имотния регистър. Това преупълномощаване означава, че не Народното събрание, а правителството със свой акт участва пряко в определянето на размера на таксите. Отново е налице неконституционнoсьобразно прехвърляне на правомощия от страна на Народното събрание на Министерски съвет.

Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии, на основание на изложеното считаме, че атакуваните законови разпоредби, с които е делегирано правомощие на Министерския съвет по определяне на размера на дължими такси за ползването на различни услуги на администрацията, противоречат на изричната конституционна регламентация на чл. 60, ал. 1 от Конституцията на Република България. Посоченото правомощие е от изключителната компетентност на Народното събрание като висш законодателен орган, компетентен да урежда най-важните обществени отношения по първичен начин и всяко възлагане осъществяването на тези правомощия на друг орган е в пряко противоречие с конституционната уредба.

По изложените съображения, Върховния административен съд намира, че разпоредбите на чл. 1, ал. 1 от Закона за държавните такси (обн. ДВ, бр. 104/28.12.1951 год., изм. ДВ бр. 55/1991 год. и бр. 100/1996 год.), в частта му, с която на Министерски съвет е делегирано правомощието да одобрява тарифи, които да определят размера на дължимите държавни такси и на чл. 8, ал. 2 от Закона за кадастъра и имотния регистър (обн. ДВ, бр. 34/25.04.2000 год., в сила от 01.01.2001 год.) следва бъдат обявени за противоконституционни от Конституционния съд на основание чл. 149, ал. 1, т.2 от Конституцията на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: _____
/Вл. Славов/